

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, доцента Данилевич
Мирoslavi Vasylivni на дисертацію В'ялої Оксани Миколаївні
«Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури
до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження. Взявши за основу входження до єдиного Європейського освітнього простору вищої освіти, Україна здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті вимог Болонської декларації. У зв'язку з цим актуалізується ідея створення вітчизняної високотехнологічної освіти, яка стане запорукою її конкурентоспроможності та престижності. Особливо відчутні потреби вдосконалення педагогічної освіти, зокрема навчання майбутніх учителів фізичного виховання. Конкуренція на ринку праці передбачає перехід до ефективніших форм фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи з молоддю, а реалізація прогресивних ідей гуманістичної парадигми освіти у практиці загальноосвітньої школи вимагає підготовки висококваліфікованих учительських кадрів.

Суспільно-політичні зміни в Україні суттєво вплинули на сутність професійної діяльності учителів фізичного виховання. У цих умовах необхідне наукове переосмислення підходів до оцінювання ефективності формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності. Тому модернізація процесу навчання учителів фізичного виховання у вищій школі набуває винятково важливого значення. Власне на заклади вищої освіти покладається відповідальність за підготовку нового покоління педагогів, рівень кваліфікації яких відповідає питанням сучасного суспільства. Актуальним стає пошук та обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності;

Викладене вище засвідчує актуальність і недостатню розробленість в теорії та методиці професійної освіти проблеми дисертаційної роботи В'ялої Оксани Миколаївни.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з наукового напряму «Зміст освіти, форми, методи і засоби підготовки вчителів» (протокол № 5 від 27 січня 2004 року).

Тему дисертації затверджено Вчену радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 7 від 8 грудня 2015 року) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 1 від 26 січня 2016 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисерантка у своїй роботі намагається вибудувати стратегію і тактику наукового пошуку таким чином, щоб охопити увагою педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності. У зв'язку з цим важливо зазначити, що вихідні положення дисертації (мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження) є достатньо виваженими, взаємопов'язаними, такими, що мають логічний та достатньо обґрунтований характер. У процесі розв'язання поставлених завдань було використано комплекс оптимальних та адекватних методів науково-педагогічного дослідження, які взаємодоповнюють один одного.

Результати дисертаційного дослідження мають об'єктивний характер, ґрунтуються на опитуванні 236 студентів 3 курсу чотирьох закладів вищої освіти та 101 вчителя фізичної культури закладів загальної середньої України. Дослідження здійснювалося упродовж 2015-2019 років. У формувальному етапі педагогічного експерименту брали участь студенти Бердянського державного педагогічного університету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та Черкаського національного педагогічного університету, які

входили до контрольних (71 особа) та експериментальних (73 особи) груп.

Критерії оцінювання результатів дослідження є вдало підібраними і належно структурованим. Оптимальна чисельність вибірки та ретельна експериментальна перевірка висунутих теоретичних положень забезпечують достовірність одержаних результатів.

Висновки логічно випливають зі змісту дисертаційного дослідження, а їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву. Детальне ознайомлення з матеріалом дисертації, аналіз основних її положень та висновків дозволяють нам констатувати, що автору дослідження вдалося успішно вирішити основні завдання та досягти мети науково-педагогічного пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація має високий рівень наукової новизни отриманих результатів. Автором *вперше* виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності (розвиток і розуміння суб'єктами освітнього процесу можливостей професійної самореалізації в оздоровчій діяльності; поєднання традиційних методів навчання з інноваційними, спрямованими на моделювання професійних ситуацій, пов'язаних з оздоровчою діяльністю вчителя фізичної культури; поглиблення практичної складової підготовки студентів, активізація їх науково-дослідної роботи та підвищення значущості самоосвіти).

Дисерантка також розробила модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності як систему, в якій функціонально взаємодіють цільовий, теоретико-методологічний, пізнавально-практичний (теоретична, діяльнісно-операційна на наукова складові) та аналітико-результативний блоки.

Автором *уточнено* тлумачення базових понять, які входять до наукового тезаурусу формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності; зміст понять «формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в

оздоровчій діяльності» та «готовність майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності»; структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, інформаційно-пізнавальний, процесуальний та креативно-особистісний) готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності; критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності.

Важливим є те, що у роботі удосконалено зміст, форми і методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності.

У дисертаційній роботі *подального розвитку набули* положення методологічних підходів (компетентнісного, культурологічного, системного, особистісно-орієнтованого та акмеологічного) як підґрунтя для з'ясування теоретичних і методичних зasad якісної професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.

Оцінюючи **практичне значення одержаних результатів** дисертаційного дослідження, необхідно наголосити на тому, що у закладах вищої освіти впроваджено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності. Значну практичну цінність має навчально-методичний посібник «Спорт заради розвитку («Щаслива та захищена дитина – активна та здорова родина і нація»); навчально-методичні комплекси на електронних і паперових носіях з дисциплін «Валеологія», «Теорія та методика фізичної культура», «Технологія рекреаційно-оздоровчої діяльності» та «Сучасні оздоровчі системи».

Особливо цінною, на наш погляд, є комп’ютерна програма «ВПБСК: алгоритм оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності» (у співавторстві з С. Путровим, С. Бобровником, Л. Сущенко, І. Колошуком).

Варто зазначити, що розроблені автором наукові положення і навчально-методичні матеріали апробовано та упроваджено у навчальний процес чотирьох

закладів вищої освіти різних регіонів України, що підтверджується відповідними довідками.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях. Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалися відповідно до основних етапів дослідження. Аналіз публікацій О. М. В'ялої свідчить, що вона виконала усі вимоги до оприлюднення результатів кандидатської дисертації. Наголосимо, що наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 17 наукових і навчально-методичних працях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України з педагогіки; 3 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, що віднесені до міжнародних наукометрических баз даних; 6 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дослідження на науково-практичних конференціях; 1 навчально-методичний посібник; 1 навчальна програма спецкурсу; 1 комп’ютерна програма. Матеріали дисертації пройшли належну апробацію та обговорювалися на науково-практичних конференціях різного рівня.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (268 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 300 сторінок, серед них 191 сторінка основного тексту. Дисертація містить 33 таблиці та 43 рисунка.

Відповідність змісту автореферату та опублікованих праць основним положенням дисертації. Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті відображають основні положення дисертації. Позитивної оцінки заслуговує оформлення результатів дослідження, Варто відзначити логіку викладу та послідовність виконання наукового пошуку. Опубліковані праці повною мірою відображають результати дослідження. Матеріали дисертації оформлено відповідно вимог до текстів наукового характеру. Загалом дисертація є закінченою науковою роботою, що відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційного дослідження. Високо оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, необхідно зупинитися на дискусійних положеннях та висловити деякі зауваження:

1. У підрозділі 1.1 «Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності як науково-теоретична проблема» дисерантка в основному викладає позиції вчених, недостатньо критично їх аналізуючи. Бажано було б також висвітлити власну точку зору автора.

2. При описі закордонного досвіду підготовки майбутніх учителів фізичної культури автор зосереджує увагу на закладах вищої освіти трьох країн: Білорусь, Казахстан та Польща. На нашу думку, доречно було би провести аналіз підготовки учителів фізичної культури у профільних закладах вищої освіти Західної Європи, Північної Америки та Східної Азії.

3. У розділі 1.4, на нашу думку, недостатньо розкрита сутність мотиваційно-ціннісного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності, проте занадто детально подано опис креативно-особистісного компоненту готовності.

4. Уважаємо за необхідне звернути увагу автора на доцільність узагальнення та більш лаконічного представлення висновків до розділу 2, які викладено на 9 сторінках.

5. Потребує роз'яснення вибір засобів формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності. Зокрема, перелік засобів оздоровчої фізичної культури, з нашої точки зору, мав би бути значно ширшим, а не обмежуватися бігом, оздоровчою ходьбою, плаванням та фітнесом.

6. При здійсненні статистичної обробки даних дослідження доречно було застосувати метод факторного аналізу. Це б дозволило автору грунтовніше провести кількісну та якісну оцінки результатів педагогічного експерименту та визначити статистично значущу різницю отриманих показників.

Разом з тим, висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження та жодним чином не знижують наукової цінності дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертація В'ялої Оксани Миколаївни є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе наукове завдання, що полягає у виявленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності.

З огляду на актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їх практичну значущість, а також відповідність поданої роботи чинним вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., вважаємо, що дисертаційна робота «Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної самореалізації в оздоровчій діяльності» повністю відповідає вимогам МОН України, а її авторка – В'яла Оксана Миколаївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

декан факультету фізичної терапії та ерготерапії
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
доктор педагогічних наук, доцент

М.В.Данилевич

26.09.2019

Підпись
Данилевич О.В.
Засвідчує:
Нац. відділу кадрів